

NOTULEN DEELNEMERSVERGADERING
STICHTING PENSIOENFONDS DEUTSCHE BANK NEDERLAND

9 februari 2016, 10.00 uur, verdieping 24, de Entree 99-197 te Amsterdam ZO

Aanwezig: circa 50 deelnemers
Namens Bestuur: Mevrouw S.E. Huis in 't Veld (voorzitter)
Mevrouw E.M. Mulder-Mosman (secretaris)
De heer L.P.A Vermin
De heer K. van Reenen

Namens VO: De heer H. Reitsema
De heer A. Albers

Notulen: De heer M.O.E. Bakker
Gast: De heer B. Weijers – Willis Towers Watson

---

1. Opening en mededelingen van het bestuur

Mevrouw Huis in 't Veld opent de vergadering en heet de aanwezige deelnemers, bestuursleden, leden verantwoordingsorgaan en de actuaris, de heer Weijers van Willis Towers Watson welkom.

In deze vergadering zal het Bestuur, door middel van een presentatie, een update over het afgelopen jaar geven over de eigen organisatie, de financiële positie van het Pensioenfonds, uitvoering toeslagbeleid, aanvangshaalbaarheidstoets/vastlegging risicohouding, verantwoording beleggingsbeleid en de toekomst van te Pensioenfonds.

Het jaar 2015 was net als 2014 wederom een bewogen jaar. De financiële positie van het Pensioenfonds ligt eind 2015 ruim boven de gemiddelde dekkingsgraad van de Pensioenfonds in Nederland (actuele dekkingsgraad 102% en beleidsdekkingsgraad 104%) met een voorlopige actuele dekkingsgraad van 111.5% voor toeslagverlening en 111,2% na toeslagverlening. De beleidsdekkingsgraad eind december komt uit op 116,2%.

Voor deze vergadering zijn geen volmachten nodig omdat er niet gestemd hoeft te worden.

Samenstelling bestuur

Door de invoering van de Code Pensioenfonds kan met ingang van 1 juli 2014 alle bestuursleden maximaal twee keer voor een ambtstermijn van 4 jaar worden (her)benoemd.

Mutaties Bestuur 31 december 2015

Mevrouw E.M. Mulder-Mosman is na herverkiezing herbenoemd voor een termijn van 4 jaar tot bestuurslid namens de gepensioneerden.

Rooster van aftreden en (herbenoeming) lid werknemers/gepensioneerden

- De heer C.W. van Reenen   december 2016
- De heer F.T.G.J. Segers   december 2017

- De heer V.K Raghoebarsing december 2018
- Mevrouw E.M. Mulder-Mosman december 2019 (gepensioneerden)

Bestuursleden namens de werkgever

- Mevrouw S.E. Huis in 't Veld (voorzitter) december 2018
- Mevrouw P.E.J. Medico december 2018
- De heer B.S. Dornseiffen december 2018
- De heer L.P.A. Vermin december 2018

Samenstelling Commissies

In het kader van de professionalisering binnen het Pensioenfonds en de verscherpte regelgeving van DNB, heeft het Bestuur sinds 2011 een aantal Commissies gevormd, bestaande uit 3 of 4 bestuursleden (werknemer en werkgever), ingedeeld naar de kerncompetenties van deze bestuursleden.

Elk van deze Commissie heeft een voorzitter die de verantwoording draagt en de aanbevelingen aan het Bestuur voorlegt. De Commissies bereiden na analyse de besluiten voor, zodat er efficiënter gewerkt kan worden en hierdoor de vele onderwerpen in de bestuursvergaderingen sneller en accuraat afgehandeld kunnen worden.

Onderstaand de gevormde Commissies:

Governance en Risk (GRC)

E.M. Mulder-Mosman (vz), P.E.J. Medico, F.T.G.J. Segers en M.O.E. Bakker (Bestuursbureau DB Pensioenfonds)

Pensioen (PC)

S.E. Huis in 't Veld (vz), E.M. Mulder-Mosman, F.T.G.J. Segers en C.W. van Reenen

Communicatie (CC)

E.M. Mulder-Mosman (vz), S.E. Huis in 't Veld, P.E.J. Medico en F.T.G.J. Segers

Financieel (FC)

B.S. Dornseiffen (vz), L.P.A. Vermin, E.M. Mulder-Mosman en M.O.E. Bakker (Bestuursbureau DB Pensioenfonds)

Beleggingen (BC)

L.P.A. Vermin (vz), V.K. Raghoebarsing, C.W. van Reenen, E.M. Mulder-Mosman (Governance en Risk), M.O.E. Bakker (Bestuursbureau DB Pensioenfonds) en M. de Iglesias del Sol (investment consultant Towers Watson)

Samenstelling Verantwoordingsorgaan (VO)

Het Verantwoordingsorgaan is op 1 januari 2008 ingesteld. In 2014 zijn conform de Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen de taken en bezetting van het Verantwoordingsorgaan gewijzigd. Het Verantwoordingsorgaan is als volgt samengesteld:

Benoemd namens werkgever

- De heer H. Reitsema per 1 januari 2014

Gekozen door deelnemers

- De heer A. Albers herbenoemd per 1 juli 2014
- De heer J. Fransen per 1 juli 2014
- De heer C. Wagenaar per 1 juli 2014

Gekozen door gepensioneerden

- De heer L. Christophe per 1 juli 2014

De werkwijze, ervaringen en het functioneren van het Verantwoordingsorgaan zal onder agendapunt 8 door de heer H. Reitsema worden toegelicht.

Pensioenregeling Deutsche Bank 2015

De werkgever heeft in overeenstemming met de sociale partners een akkoord bereikt om de onderstaande pensioenregeling met ingang van 1 januari 2015 uit te voeren. De pensioenregeling is aangepast conform de gewijzigde pensioenwetgeving, waardoor de opbouw van de pensioenaanspraken zijn versoerd, de pensioenleeftijd verhoogd naar 67 jaar en een aftopping van het pensioengevend salaris van € 101.583.

Voor het jaar 2016 is de aftoppingsgrens verhoogd met 1,519% (contractloonontwikkelingsfactor) naar € 103.126. De AOW-franchise, het deel waarover geen pensioen wordt opgebouwd, is verhoogd met circa 2,5% naar € 14.627.

De toeslagverlening vindt per 1 januari 2015 plaats op basis van CPI alle huishoudens, afgeleid (periode oktober-oktober) en geldt voor alle deelnemers, actief en inactief. De uitvoering van het toeslagbeleid wordt behandeld onder agendapunt 4.

Pensioenregeling 2015	Type regeling Defined Benefit / middelloon	Pensioenrichtleeftijd 67 jaar	Opbouw % OP = 1,875
Opbouw % PP = 1,313(0,70 x 1,875)	Opbouw % WzP = 0,263 (0,14 x 1,875)	Dekking PP/WzP op Spaarbasis	Salarisdefinitie = 13 x maandsalaris + vakantietoeslag + overgangsbepalinge n (2011) 4,2%- en gewinningstoeslag
Maximum pensioensalaris € 103.126 (2016)	Franchise 2016 € 14.627	Toeslagmaatstaf alle deelnemers prijnsindexatie CPI afgeleid (okt-okt)	Premievrijstelling bij AO o.b.v. staffel, 100% bij meer dan 80% AO

Wijziging wetgeving 2015

Het Pensioenfonds heeft in 2015 elk kwartaal een Nieuwsbrief aan de deelnemers gestuurd om informatie te verstrekken over de laatste ontwikkelingen van het Fonds. Op deze manier zijn de deelnemers geïnformeerd over het besluit van de regering om per 1 januari 2015 de wetgeving te wijzigen, het zogenaamde "Witteveenkader II". Dit houdt in dat het pensioen in Nederland nog verder is versoberd door het opbouwpercentage te verlagen en een aftopping van het pensioengevend salaris op 100K in te voeren.

Korte samenvatting kernpunten aanpassing fiscale kaders i.v.m. Witteveenkader II:

- Voor het ouderdomspensioen is een fiscaal maximaal toegestaan jaarlijks opbouwpercentage van 1,875% (2014: 2,15%) voor een middelloonregeling.
- De opbouw voor partner- en wezenpensioen mag maximaal 1,313% respectievelijk 0,263% zijn.
- De aftopping van het pensioengevend loon op € 100.000,- (niveau 2015). Dit bedrag zal jaarlijks aangepast mogen worden met de ontwikkeling van het minimumloon. De ruimte tussen de werkelijke franchise en de fiscale minimale franchise heeft het Pensioenfonds benut ter verhoging van het pensioengevend salaris naar € 101.583 en is goedgekeurd door de fiscus.
- Pensioenrichtleeftijd van 67 jaar.

Compensatie afspraken tussen werkgever en sociale partners voor alle actieve deelnemers:

- Ter compensatie van het wettelijk vereist lagere opbouwpercentage hebben werkgever en sociale partners afgesproken de werknemerspremie voor 2015 en 2016 met 0,5% in de beide jaren te verlagen ten opzichte van de berekeningswijze uit de Algemene Banken CAO.

Compensatie afspraken tussen werkgever en sociale partners voor actieve deelnemers met een pensioengevend salaris boven € 101.583

- Vanaf 2015 wordt een bedrag ter compensatie uitgekeerd in de vorm van een bruto vergoeding via de salarisbetaling over het deel boven de € 101.583, resulterend in een nettobedrag vrij ter besteding.
- Daarnaast heeft de werkgever per 1 januari een overlijdensrisicoverzekering voor medewerkers met een pensioengevend salaris boven € 101.583 en een partner (met of zonder kind) of zonder partner met kind, afgesloten voor het deel boven dit bedrag.

Invoering nieuw Financieel Toetsingskader (nFTK)

Vanaf 2015 zijn er strengere spelregels voor pensioenfondsen ingericht ter versteviging van de financiële positie. Het Pensioenfonds heeft het nieuwe beleid ingevoerd en de aanpassingen van alle fondsdocumenten verwerkt. Aan de toezichthouder DNB is voor 1 juli 2015 de ABTN (Handboek Pensioenfonds) gestuurd conform de nieuwe wetgeving

Korte samenvatting kernpunten van de nieuwe wetgeving:

- Introductie beleidsdekkingsgraad (gemiddelde dekkingsgraad over laatste twaalf maanden)
- Gewijzigde regels voor toeslagverlening. De ondergrens voor toeslag wordt een beleidsdekkingsgraad van 110%, daarboven mag een "toekomstbestendige" toeslag

verleend worden. De grens voor volledige toeslagverlening gebaseerd op prijsinflatie komt door gerekend naar de toekomst dan rond 128% te liggen.

- Strenge restricties inhaalindexatie en reparatiekortingen (verspreid over een termijn van maximaal 10 jaar)
- Gewijzigde berekening premiestelling
- De berekeningsmethode van UFR voor de periode 20 tot 60 jaar wordt niet langer gefixeerd op 4,2% maar per 1 juli 2015 bepaald op het voortschrijdend 120-maandsgemiddelde van de 20 jaars 1-jaars forward rate, waardoor de rente rond de 3 en 3,5% zal liggen De driemaands middeling is per 1 januari vervallen.
- Een (aanvangs) haalbaarheidstoets, die de huidige twee jaarlijkse continuïteitstoets vervangt

Invoering nieuw Wet Pensioencommunicatie

Sinds 2016 is de Wet Pensioencommunicatie van kracht. De focus van deze wet ligt op informeren en hierbij staat het handelingsperspectief centraal.

Het doel van deze wet is dat de deelnemer weet hoeveel pensioen hij of zij kan verwachten. Maar ook kan nagaan of dit voldoende is en zich bewust is van de risico's en de kosten van zijn pensioenvoorziening.

Voor alle informatie die een pensioenuitvoerder verstrekt stelt de Wet Pensioencommunicatie een aantal eisen, zoals tijdigheid, duidelijkheid, correctheid, evenwichtigheid, aansluiting op behoeften / handelings- en keuzemogelijkheden en inzicht in de gevolgen voor pensioen bij levensgebeurtenissen.

Korte samenvatting kernpunten van de nieuwe wetgeving:

- *Pensioen1-2-3*
Pensioen 123 biedt de deelnemer gelaagde informatie aan over zijn pensioenregeling. De deelnemer bepaalt zelf hoe gedetailleerd hij of zij de informatie tot zich neemt. Op hoofdlijnen is laag 1, met toelichting op de hoofdlijnen is laag 2 en verdere detaillering is laag 3. Voor 1 juli 2016 dient pensioen 123 live te gaan, waarbij de informatie in alle 3 lagen op de website zichtbaar zal zijn. Vanaf dat moment komt de startbrief te vervallen.
- *Uniform Pensioenoverzicht (UPO)*
Het UPO geeft in de nieuwe opzet inzicht in opgebouwde aanspraken. De bereikbare aanspraken hoeven niet meer vermeld te worden, maar het Fonds heeft ervoor gekozen dit wel te doen. De voorwaardelijkheidsverklaring is vormvrij en zal over de laatste 5 jaar de toeslagverleningen vergelijken met de prijsstijgingen. Op de UPO dienen eventuele verlagingen van pensioenaanspraken over de afgelopen 3 jaar vermeld te worden. Het Fonds heeft tot heden geen verlagingen hoeven uit te voeren.
- *Vertrouwd Communiceren*
De pensioenuitvoerder is momenteel bezig een nieuwe brieven set op te leveren om op taalniveau B1 om correct, duidelijk, tijdig en evenwichtig te communiceren naar de deelnemers
- *Pensioenregister*
Het pensioenregister heeft het doel om de deelnemer inzicht geven in de hoogte van het te bereiken pensioen, belangrijke gebeurtenissen, en de keuzes ten aanzien van pensioen en uiteindelijk een planner voor alle financiële zaken. De start van de ingroei pensioengerechtigden zal in de loop van 2017 zijn.

Invoering nieuwe opleidingseisen bestuurders

Met de invoering Wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen per 1 juli 2015 zijn de opleidingseisen voor bestuurders behoorlijk aangescherpt. Bestuurders van

pensioenfondsen dienen tegenwoordig in bezit te zijn van Geschiktheidsniveau A (totaal 7 modules), waarin, kennis, competenties en gedrag centraal staan. Het Pensioenfonds heeft in de afgelopen jaren vele individuele en gezamenlijke opleidingen gevolgd. Om aan de huidige geschiktheidseisen te voldoen heeft het Bestuur op individueel niveau gekeken welke opleidingsonderdelen ontbraken. De meeste gemiste onderdelen zijn eind 2015 ingehaald en enkele zullen begin 2016 afgerond worden, zodat het volledige Bestuur aan de huidige eisen voldoet. Enkele leden zullen bovendien de opleiding Geschiktheidsniveau B volgen.

2. **Notulen vorige vergadering**

In de vergadering zijn de notulen van 30 januari 2015 besproken en goedgekeurd.

3. **Financiële positie**

De heer Vermin (Financiële Commissie) licht de financiële situatie van het pensioenfonds toe.

Korte toelichting financiële positie 2014

Op verzoek van het Pensioenfonds heeft de certificerende actuaris van Towers Watson een actuariel rapport uitgebracht. Dit rapport betreft de toelichting op de jaarrekening over het verslagjaar 2014, de financiële positie per 31 december 2014 en de toetsing van artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet (PW).

De controle van de jaarrekening over 2014 uitgevoerd door de accountants van KPMG was afgerond medio juni 2015. De bevindingen van de werkzaamheden zijn opgenomen in het accountantsverslag.

Actuaris

Het eindoordeel van de certificerend actuaris per 31 december 2014 is dat het Pensioenfonds heeft voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de PW en dat de vermogenspositie voldoende is. In het certificeringsverslag zijn enkele aanbevelingen gedaan door de actuaris, welke reeds zijn afgewikkeld in behandeling.

- *Huidige teksten omtrent kostenvoorziening dienen getoetst te worden aan de Q&A van De Nederlandsche Bank;*
- *Per 1 januari 2015 is regeling gewijzigd, dit kan invloed hebben op de risicokapitalen. Wij raden aan het MVEV in 2015 opnieuw vast te stellen.*
- *Vanwege de beleidsdekkingsgraad wordt de TV op maandbasis belangrijker. Advies: het proces van bepaling maandelijks dekkingsgraad tegen het licht houden zodat voorziening zo juist mogelijk wordt vastgesteld.*

Accountant

De accountant heeft een goedkeuring afgegeven over de jaarrekening 2014. In het accountantsverslag zijn enkele aanbevelingen gedaan door de accountant, welke reeds zijn afgewikkeld in behandeling.

- Aangeleverde kasstroominformatie van de vermogensbeheerder over de vastrentende waarden is ongecontroleerd en niet volledig. Advies: beschikbaarheid van gecontroleerde informatie met uw vermogensbeheerder bespreken;
- Voor 1,1% van de portefeuille zijn geen credit spreads/ratings bekend, advies: veronderstellingen controleren.
- Expliciet documenteren hoe omgegaan wordt met risico's als operationeel of concentratierisico; omdat in de berekening van het VEV geen expliciete schokken zijn voorgeschreven, dient het fonds aan te tonen dat zij deze risico's beheerst. Dit dient ook expliciet in de ABTN opgenomen te worden
- Ten gevolge van het besluit over transparantie over uitvoeringskosten inhoudende dat informatie over de uitvoeringskosten moet worden opgenomen in het jaarverslag

m.i.v. 2015. Advies: interne analyse van de gemaakte kosten en de begroting verder verfijnen o.b.v. de componenten zoals verplicht vanaf 2015.

- Omzetting pensioenaanspraken van 65 naar 67 jaar zal administratief plaatsvinden. Dit is kritisch en potentieel fout gevoelig. Advies: Transitieplan opstellen met ruimte voor goede controles.

Korte update huidige financiële positie 2015

- Belegd vermogen eind december 2015 is € 319 mln.
- (Voorlopige) actuele dekkingsgraad 31 december 2015 is 111,5% voor toeslagverlening. Actuele dekkingsgraad na toeslagverlening is 111,2% en is gerapporteerd aan DNB.
- De beleidsdekkingsgraad van 116,8% over periode januari 2015 t/m december 2015 gerapporteerd.
- De minimum vereiste dekkingsgraad is opnieuw berekend bedraagt 104,2% (2014 was 104,4%) a.g.v. afname actieve deelnemers, dus minder risico.
- De vereiste dekkingsgraad is o.b.v. nFTK aangepast en bedraagt eind 2015 110,9% (2014 was 106,7%)
- Besluit feitelijke premie 2016 werkgever is 26,1% op basis van de salarissom. Dit is inclusief bijdrage werknemer van 4,5% (over de pensioengrondslag). De 0,5% korting op de premie voor de werknemers, zie akkoord werkgever en sociale partners is hierin verwerkt.
- Tijdelijke Toeslagruimte premie van € 1,3 mln. tot 2023 en een structurele toeslagruimte premie van 4,7% van de pensioengrondslag. Deze toeslag betaald door de werkgever is een compensatie voor behoudend beleggen, voorgeschreven in de global investment guidelines van de Branch
- Het Pensioenfonds staat ook in 2014 geregistreerd bij DNB als een pensioenfonds zonder herstelplan.

Voorlopige financiële positie 2015

Balans per 31 december 2015 (x € 1 mln)

Activa	'15*	'14	Passiva	'15*	'14
Beleggingen	331	332	Vermogen	32	64
Overlopend	20	54	Pens. voorz.	287	256
Liquiditeiten	<u>1</u>	<u>1</u>	Overlopend	<u>33</u>	<u>67</u>
	352	387		352	387

Dekkingsgraad 111,2 125,1 (beide o.b.v. UFR)

Beleidsdekkingsgraad 116,8 125,8 (beide gemiddelde 12 maanden)

De definitieve jaarrekening voor 2015 is nog niet gereed. Deze zal uiterlijk 1 juli 2016,

na goedkeuring van de actuaris en de accountant, op de intranetsite van het pensioenfonds gepubliceerd worden.

Zichtbaar is dat ten opzichte van 2014 de beleggingen bijna gelijk zijn gebleven, de pensioenvoorziening is met €31 mln. gestegen en het vermogen met €32 mln. gedaald. Voor de bepaling van de pensioenvoorziening hanteerde het Pensioenfonds een rekenrente op basis UFR. Eind 2014 was deze UFR nog 2,02%. Gedurende 2015 is deze gedaald en eind 2015 uitgekomen op 1,83%. De staat van baten en lasten (zie pagina 9 van deze notulen) zal een verduidelijking geven van de financiële veranderingen.

De collateral margins van de negatieve derivaten komen uit op totaal € 13 mln. Conform de accounting regels dient dit op de activa kant bij de beleggingen opgeteld te worden. De positieve cash collateral wordt op de activa kant in de overlopende posten gerapporteerd en is eind 2015 circa € 20 mln. Om de balans in evenwicht te houden worden beide ook op de passiva kant voor € 33 mln. in de overlopende posten gerapporteerd.

Pensioenvoorziening 31 december (x € 1 mln)

	2015*		2014	
	aantal	€	aantal	€
Actieven	819	122	861	111
Slapers	1.193	100	1.155	85
Ingegaan	<u>338</u>	<u>65</u>	<u>316</u>	<u>60</u>
	2.350	287	2.332	256

De pensioenvoorziening, ook wel technische voorziening (TV) genoemd, is gestegen met 31,6 mln. Deze verandering wordt veroorzaakt door een aantal factoren.

Zie onderstaand het verloop van de TV opgesteld door de gecertificeerde actuaris:

Verloop TV	2015	2014
Beginstand	255.581	192.721
Toename		
- Benodigde interest	476	765
- Benodigd voor pensioenopbouw	10.645	12.093
- Benodigd voor toeslagen (actieven inclusief WAO/VUT)	300	828
- Benodigd voor toeslagen (inactieven)	485	4.216
- Inkomende waardeoverdrachten	1.253	956
- Risicopremie (lang- en kortleven)	1.014	849
- Toekenning W(z)P	836	1.171
Afname		
- Vrijval kostenvoorziening (excasso)	113	104
- Uitgaande waardeoverdrachten	883	655
- Vrijval door afkoop	8	12
- Uitkeringen	4.528	4.148
- Door overlijden vrijgevallen	1.603	2.283

Wijziging		
- Wijziging marktrente	14.760	46.680
- Vervallen driemaandsmiddeling	-/ 3.718	0
- Nieuwe UFR-methodiek	11.175	0
- Wijziging prognosetafel	0	1.016
- Wijziging ervaringssterfte	0	430
- Wijziging kostenvoorziening (excasso)	1.389	0
- Wijziging partnerfrequenties	-/ 516	0
- Wijziging IBNR	-/ 406	-/ 375
- Mutatie TV door arbeidsongeschiktheidsschades	823	567
- Resultaat op mutaties	81	88
- Correcties	-/ 112	0
- Wijziging regeling per 1 januari 2014	0	-/ 72
- Aanvullend effect wijziging regeling per 1 januari 2015	214	0
- Inschatting wijziging regeling 1 januari 2015 meegenomen in verslagjaar 2014	0	850
Toename per saldo	31.564	62.860
Eindstand	287.145	255.581

In de staat van baten en lasten over boekjaar 2015 was €17 mln. pensioenpremie ontvangen van de werkgever en werknemers. Op de beleggingen was een resultaat van €12 mln. negatief behaald. Met name het effect van de stijgende EUR swaprates (vooral in de lange looptijden) heeft dit geleid tot een negatieve performance op de rente-afdekking, en tevens het effect van stijgende credit spreads bij de bedrijfsobligaties zijn hier debet aan. Het saldo op waardeoverdrachten was nihil, waardoor het totale resultaat (baten minus lasten) van 2015 uitkomt op €32 mln. negatief.

Staat van baten en lasten per 31 december (x € 1 mln)*

Baten	'15*	'14	Lasten	'15*	'14
Ontv. premie	17	20	Pens. voorz.	31	63
Beleggingen	-12	76	Pens. uitk.	5	4
Diversen	0	0	Diversen	1	1
	5	96		37	68
			Resultaat	-32	28
				5	96

Vooruitzichten 2016

Het Bestuur heeft, na overleg met de werkgever en na advies van het Verantwoordingsorgaan, besloten de werkgeverspremie voor alle entiteiten te verhogen naar 26,1% (2014 was 24,2%). De werknemersbijdrage is voor alle deelnemers 5,0% - 0,5% = 4,5%.

Het Bestuur hanteert na de invoering van het nFTK in 2015 de onderstaande staffel voor de vaststelling van de Premie.

Situatie	Premie (als percentage van het salaris)
Beleidsdekkingsgraad gelijk aan of hoger dan minimaal vereiste dekkingsgraad	Met stappen van maximaal 2%-punt per jaar naar de Nominale Kostendekkende premie toe bewegen.
Beleidsdekkingsgraad lager dan minimaal vereiste dekkingsgraad	Maximale premie van 27%.

De in de staffel genoemde Nominale Kostendeckende premie is voor 2016 bepaald zonder demping, op basis van de marktrente per 30 september 2015 en actuariële grondslagen voor 2016. De premie is exclusief de Toeslagruimtepremies. De structurele toeslagpremie bedraagt 4,7% van de pensioengrondslag en de tijdelijke toeslagruimtepremie voor Deutsche Bank AG bedraagt € 1,3 mln. per jaar tot 2023.

4. Uitvoering toeslagbeleid

Mevrouw Mulder-Mosman licht het toeslagbeleid en het bestuursbesluit voor de indexaties op 1-1-2016 toe.

De pensioenregeling van Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland kent een voorwaardelijke toeslagregeling. Onder toeslag wordt verstaan de aanpassing van het pensioen aan bijvoorbeeld de stijging van de lonen of de prijzen. Sinds 2015 is de toeslagverlening gelijk gesteld voor de actieve en inactieve deelnemers, namelijk een toeslagverlening op basis van de Consumenten Prijsindex voor alle huishoudens, afgeleid (oktober-oktober), vastgesteld door het CBS.

Een voorwaardelijke regeling houdt in dat er geen garantie bestaat voor het verlenen van eventuele toeslagen in de toekomst. Tevens kan aan verleende toeslagen in het verleden geen rechten worden verleend voor eventuele toeslagen in de toekomst. Het Bestuur neemt hierover jaarlijks een beslissing. Met ingang van 2015 is dat op basis van de regels binnen het nieuwe Financieel Toetsingskader, waarbij eerst wordt gekeken of er een toekomstbestendige toeslag kan worden verleend, en zo ja in welke mate deze toeslag kan worden verleend.

Het Fonds kent geen voorziening voor toeslagverlening. De wijze van financiering voor toeslagverlening is

- 1) gekoppeld aan de overrendementen die het Pensioenfonds heeft behaald en
- 2) de structurele toeslag premie van 4,7% en de tijdelijke toeslagpremie van €1,3 mln.

In het kader van de aanpassing in het verleden van de beleggingsmix van 70% rentedragende waarden / 30% aandelen en zakelijke waarden naar 85%/15% en een minimale afdekking van 80% van het renterisico is met de werkgever overeengekomen dat 15 jaar lang een aanvullende premie van € 1,3 mln. in rekening gebracht kan worden, om de daling van de dekkingsgraad in 2008 te repareren. Bovendien is overeengekomen structureel 4,7% van de pensioengrondslag (pensioengevend salaris minus franchise) per jaar in rekening te brengen om daarmee de destijds geformuleerde toeslagverwachting van 80% te kunnen ondersteunen.

In het nieuwe toeslagbeleid van het Fonds zijn de nieuwe FTK bepalingen voor toekomstig bestendige toeslagverlening vanaf 1 januari 2015 vastgelegd. Het Bestuur hanteert voor een besluit over de feitelijke toekenning de onderstaande beleidsstaffel als leidraad.

Beleidsdekkingsgraad	Toeslagverlening (als percentage van de maatstaf)
Lager dan 110%	0%
Tussen 110% en 128%	Gedeeltelijk (voor zover ook in de toekomst te realiseren)
Hoger dan 128%	100% + eventuele inhaaltoeslagen en herstel van kortingen

Het Bestuur heeft additioneel besloten, dat geen toeslag zal worden verleend in geval dit op basis van de beleidsdekkingsgraad wel mogelijk is, maar de dekkingsgraad op basis van de marktrente ten gevolge van deze toeslagverlening lager wordt dan 100%.

De grens voor volledige toeslagverlening wordt jaarlijks zodanig vastgesteld dat deze voldoet aan de eis van toekomstbestendigheid. Per 1 januari 2015 bedroeg deze grens

voor het Fonds 128%. Voor de vaststelling van de toeslagverlening per 1 januari 2016 is deze grens opnieuw vastgesteld op 125%.

Conform de CAO afspraak uit 2015 wordt de toeslagverlening voor actieven en inactieven gebaseerd op de prijsinflatie. Het definitieve consumentenprijsindexcijfer oktober 2014/oktober 2015 (afgeleid) toont een stijging van 0,41%. Op basis van het voor toeslagverlening doorgerekende beschikbare vermogen is de mate van toeslagverlening 66,3%. Dit betekent dat, rekenkundig volgens het nieuwe FTK op basis van de beleidsdekkingsgraad per eind oktober 2015 (119,1%), een gedeeltelijke toeslag van 0,27% verleend kan worden. Deze toeslag is dus doorgerekend op toekomstbestendigheid met een horizon van 60 jaar. Deze toeslagverlening had een negatieve invloed van 0,3% punt op de dekkingsgraad op basis van de marktrente (105,5%). Met het percentage van 105,5% blijft het Fonds boven de grens van 100%.

Het Bestuur heeft besloten op basis van deze calculatie een reguliere toeslag van 0,27% per 1 januari 2016 aan de actieven en inactieven te verlenen. (2015: 0,9%).

De laatste inhaalindexatie uit voorgaande jaren is in het afgelopen jaar uitgekeerd. Het Pensioenfonds heeft dus, afgezien van het resterende deel 0,14% (0,41% – 0,27%) van de toeslag per 1 januari 2016, geen toeslagen uit het verleden meer in te halen.

5. **Verantwoording beleggingsbeleid**

De heer L.Vermin (voorzitter Beleggingscommissie) licht het beleggingsbeleid van het pensioenfonds toe.

Begin 2015 was de strategische beleggingsmix 85/15 rentedragende waarden/aandelen en overige beleggingscategorieën aangehouden, waarbij de rentedragende waarden voor 50% in bedrijfsobligaties en 50% staatsobligaties en covered bonds waren belegd en een minimale renteafdekking van 80%. De staatsobligaties waren voor 70% in obligaties van Eurolanden met AAA rating, 20% in opkomende landen en 10% in grondstofrijke landen.

Het Bestuur heeft in 2015 besloten de volgende wijzigingen door te voeren:

- 1 Interest Rate Swaps
  - 60% restrike van de positieve marktwaarde (vrijval circa €30 mln)
- 2 USD Investment graded bedrijfsobligaties
  - Hierin bovengenoemde vrijval van circa €30 mln. geïnvesteerd

Het Bestuur heeft zich net zoals in 2014 en op advies van de vermogensbeheerder DeAM gehouden aan een prudent beleggingsbeleid.

In 2015 heeft dit helaas niet geleid tot het goede resultaat, dat wij over 2014 (31,51% positief) konden melden, maar tot een negatief resultaat van totaal 3,64%. In alle categorieën van onze beleggingsportefeuille zijn negatieve resultaten behaald.

De extreem dalende rente in het begin van 2015 heeft op het onafgedekte deel van de portefeuille een negatieve invloed gehad. De slechte resultaten op de obligatiemarkten hebben in dat onderdeel tot een negatief resultaat geleid. Onze strategische beslissing voor een passief aandelenbeleid dat begin 2014 ingevuld is door het beleggen in CROCI (Cash return on Capital Invested) aandelenfonds, een "passief beta produkt" heeft in 2015 niet tot de gewenste marktconforme rendementen geleid. Het totale beleggingsrendement over 2015 is door het samenvallen van de slechte marktomstandigheden en de achterblijvende resultaten van de onderliggende vermogenscategorieën 3,64% negatief.

Dit defensieve beleid heeft in 2015 gezorgd voor een geleid tot een rendement van 3,64% negatief (2014 was 31,51% positief). Van dit rendement is 1,92% negatief het resultaat van de 80% afdekking van de rentepositie.

Zie onderstaand de rendementen over 2015 en een toelichting van de vermogensbeheerder op de resultaten.

Rendementen in procenten	Totaal	EQ	AI	Gov	Corp	US Corp	IRS	TAA	ILS
1 januari 2015 - 31 december 2015									
Rendement Pensioenfondsen	-3.64	-4.90	-0.07	-0.70	-1.58	-0.72	-1.92	0.03	-0.03
Benchmark	N.A.	1.54	-6.56	-1.04	-1.38	0.53	N.A.	N.A.	N.A.
Relatief rendement	N.A.	-6.44	6.50	0.34	-0.20	-1.26	N.A.	N.A.	N.A.
Omvang in mln. €	319	30	8	110	118	30	21	4	-2

Reflections on Performance Development Year-to-Date 2015

Asset Allocation

- (+) Positive performance from Sovereign and CC Bonds
- (+) Re-striking of swap portfolio enabled re-allocation of realized swap market values to higher yielding US IG Corporate Bonds
- (-) Flat/rising interest rate environment was negative for long duration portfolios
- (-) Widening of credit spreads negatively impacted the performance from Corporate and Emerging Markets bonds
- (-) Negative performance of equity value style strategies
- (-) Slightly negative contribution of inflation overlay due to retreating inflation-breakeven rates

Bonds

- (-) The general rise in EUR swap rates, particularly in long-term maturities, negatively influenced the performance of the interest rate swap overlay as this component carries the highest absolute share of interest rate risk
- (-) Broad-based widening of credit spreads in EUR and USD Investment Grade (IG) Corporate Bonds yielded negative returns for the respective EUR and USD IG Corporate Bond Pools. The USD IG Corporate Bond Pool performed better than its EUR pendant as it was launched in June and did not suffer to the same degree from rising rates and widening spreads during the first half of the year
- (-) Emerging Market Bonds declined due to widening spreads which results in an overall negative performance of the Government Bonds Pool
- (+) The Sovereign and CC Bonds segment contributed positively and outperformed the sector benchmark

Equities

- (-) Negative absolute impact due to continued relative underperformance of "value & quality" oriented CROCI strategy

Alternatives

- (+ -) Slightly negative absolute performance but strong relative outperformance of alternative investments against respective benchmarks, also due to underweight of commodity sector

Doelstelling van ons beleggingsbeleid is:

Het op lange termijn zoveel mogelijk zeker stellen van de nominale pensioenaanspraken uitgaande van het strategische beleggingsbeleid, rekening houdend met de toeslagambitie en de daarvoor tevens door de werkgever beschikbaar gestelde toeslagruimte premie.

Hiervan afgeleid zijn de "investment beliefs" vastgelegd:

- 1) *Het integraal balansmanagement, risicomangement en de asset en liability management studie bepalen het strategisch beleggingsbeleid;*
- 2) *Beleggingsproducten dienen begrijpelijk en transparant te zijn;*
- 3) *Renteafdekking behoort niet tot strategische beleggingsinstrumenten maar is een strategisch uitgangspunt ter vermijding van risico's;*
- 4) *Diversificatie over verschillende rendementsbronnen voegt waarde toe en zorgt voor spreiding van beleggingsrisico;*
- 5) *In alternatieve of innovatieve producten wordt uitsluitend belegd als hiertegenover een adequate risico afweging en vergoeding staat*

- 6) *Actief beleggen is beperkt zinvol, waar marktinefficiënties en resultaten opwegen tegen de relatief hoge kosten*
- 7) *Het is van belang om waar mogelijk maatschappelijk verantwoord te beleggen*

Verwachtingen 2016

De analisten verwachten dat de groei wereldwijd en ook in de Eurozone in 2016 voorzichtig doorzet, hoewel de politieke instabiliteit in het Midden-Oosten met de spanningen rond de vluchtelingen crisis, de verkiezingen in enige belangrijke Europese landen en in de Verenigde Staten voor mogelijke verrassingen kunnen zorgen. Daar komt bij dat ook de financiële markten door stagnerende groei in emergent markten als China, Brazilië en de zorgen over Rusland de wereldwijde groei negatief kunnen beïnvloeden. Er heerst dus een voorzichtig optimisme over de groei in 2016.

Het jaar 2016 zal een volgende moeilijk, turbulent beleggingsjaar worden. De beleggingscommissie zal verder overleg hebben over de aandelenpositie naar aanleiding van de achterblijvende resultaten. Ook zal het rente afdekkingsbeleid en de swaption positie onderwerp van overleg zijn.

Het Bestuur ondersteunt de voortzetting van het in 2014 genomen besluit te kiezen voor de passieve aandelenstrategie. In 2016 zal naar een ander, meer benchmark georiënteerd aandelenfonds gekeken worden. Het verdere prudente beleggingsbeleid blijft gehandhaafd.

6. Aanvangshaalbaarheidstoets en vastlegging risicohouding

Mevrouw B. Mulder-Mosman (Governance & Risk Commissie) licht de risicohouding van het pensioenfonds toe.

In de haalbaarheidstoets is de risicohouding (korte en lange termijn) van het Fonds verwerkt. Hieruit komt een pensioenresultaat en ondergrenzen. Beide zijn overeengekomen met de sociale partners. Elk jaar wordt een haalbaarheidstoets opgesteld en naar DNB gestuurd. Indien de uitkomst lager is dan de ondergrens zal er opnieuw met de sociale partner onderhandeld worden. Wat is een pensioenresultaat? Het pensioenresultaat is de verwachte uitkering gedeeld door verwachte uitkering zonder kortingen en volledige CPI indexatie. Met andere woorden: wat krijgt de deelnemer, gedeeld door, een waardevast pensioen?

De haalbaarheidstoets kijkt niet naar de toeslagverwachting, zoals de deelnemers voor 1-1-2015 gewend waren. Het pensioenresultaat kijkt naar de toeslagbestendigheid van het Fonds met een tijdshorizon van 60 jaar. De scenario's hiervoor worden vastgesteld door DNB. Bij een voorgeschreven 2% inflatie komt het pensioenresultaat voor ons Fonds uit op 89%. Dit zou betekenen dat in plaats van de 10 producten die nu voor de uitkering gekocht kunnen worden, dit na 60 jaar nog 8,9 producten zijn. Daarnaast wordt er ook gekeken naar de calculatie o.b.v. de feitelijke positie zowel naar het 5^e percentiel (slecht weer scenario) en de relatieve afwijking hiervan met de mediaan.

De uitkomst van de 5^e percentiel scenario bedraagt 67%. Bij een evenwichtssituatie (Vereist Eigen Vermogen dekkingsgraad stand 30 september is 110,8%) is dit resp. 86% en 65%. Om het slecht weer scenario enige vergelijking te geven, bij een nominaal pensioen (geen indexatie) zou het pensioenresultaat van het Fonds uitkomen op 66%.

Zie onderstaand het overzicht met de pensioenresultaten en ondergrenzen voor 2015:

Toetsing – Pensioenresultaat	Ondergrens	Resultaat
<u>Vanuit feitelijke financiële positie</u>		
Mediaan	83%	89%
5e percentiel		67%
Relatieve afwijking t.o.v. mediaan	27%	25%
<u>Vanuit evenwichtssituatie</u>		
Mediaan	80%	86%
5e percentiel		65%

Het Bestuur heeft de risicohouding in deze eerste haalbaarheidstoets vrij voorzichtig vastgesteld en zal dit in de komende haalbaarheidstoets verder toetsen.

Tevens is gekeken naar het premiebeleid en de herstelcapaciteit van het Fonds. Uit de doorrekening van het premiebeleid komt naar voren, dat de feitelijke premie over de gehele horizon boven de gemiddelde gedempte kostendekkende premie zal liggen en gedurende de eerste vijf jaren kostendekkend is. Het premiebeleid blijkt over de gehele horizon derhalve realistisch en haalbaar.

Daarnaast blijkt uit de doorrekening dat de herstelcapaciteit voldoende is om binnen de looptijd van het herstelplan aan de vereisten voor het Vereist Eigen Vermogen te voldoen. Ook hier wordt dus aan de haalbaarheidstoets voldaan.

Vervolgens is er gekeken naar de risicohouding op korte termijn, wat is uitgedrukt in een bandbreedte van het Vereist Eigen Vermogen op basis van het huidige Vereist Eigen Vermogen van 110,8%. Kijkend naar het strategisch beleggingsbeleid is een aantal beperkte scenario's doorgerekend die ook valide zijn. Besloten is om een bandbreedte te handhaven waarin het Vereist Eigen Vermogen zich mag bewegen van 107 – 113%.

7. Toekomst pensioenfonds

Na de invoering het nieuwe Financieel Toetsingskader zal in 2016 gewerkt worden aan het strategisch beleid van het Pensioenfonds. Er zal onder meer gekeken worden in samenwerking met de werkgever of nieuwe uitvoeringsvormen waaronder een Algemeen Pensioenfonds een goede oplossing zouden kunnen zijn voor een ondernemingspensioenfonds als Stichting Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland. Het Bestuur van het Fonds is tevens van mening dat de situatie van het Fonds zowel financieel als bestuurlijk om een (middellange termijn) toekomststrategie vraagt. Gezien de Bestuur bezetting en financiële situatie is er geen haast. Er zal eerst nog overleg plaatsvinden binnen het Bestuur om tot een definitieve besluitvorming te komen of een APF de juiste weg is. Er zijn voor een overgang naar een APF op dit moment geen tijdslijnen worden vastgelegd.

8. Bericht Verantwoordingsorgaan (VO)

De heer Reitsema licht aan de deelnemers toe dat, ondanks het feit dat het Pensioenfonds Deutsche Bank Nederland een Fonds is met een relatief goede financiële positie, de deelnemers zich ervan bewust moeten zijn dat het voor pensioenfondsen zwaar weer is. De trend van de (beleids)dekkingsgraad is neerwaards, met name door de negatieve resultaten op de markt voor beleggingen, en de zeer lage rentestand. Als we deze trend doortrekken (en dat is een realistisch scenario), dan zal deze beleidsdekkingsgraad medio 2016 een niveau hebben bereikt, waar beneden ons Pensioenfonds geen indexatie meer mag toepassen. Het is goed dat onze deelnemers voorbereid zijn op deze situatie, ondanks de relatief goede

uitgangspositie van ons Pensioenfonds. De heer Reitsema doet een beroep op de bewustwording van de deelnemers op de huidige marktontwikkelingen, en op de situatie die dit kan betekenen voor de individuele deelnemers.

Verder meldt de heer Reitsema dat de communicatie tussen VO en het Bestuur van het Pensioenfonds goed is, en er volstekte openheid van informatievoorziening is.

Voor 2016 zal de toekomststrategie voor het Pensioenfonds een belangrijk thema zijn

9. Rondvraag en sluiting

Er zijn geen punten voor de rondvraag. De voorzitter sluit de onder dankzegging de vergadering.

Voorzitter:

Secretaris:

S.E. Huis in 't Veld

E.M Mulder-Mosman

Contact Pensioenfonds:

Mark Bakker 0615519599 (mark.bakker@db.com)

Betty Mulder 0653160157 (betty.mulder@db.com)

Email Pensioenfonds (pensioenfonds.nl@db.com)

Email Pensioenuitvoerder Syntrus Achmea (pensioenfondsDBN@achmea.nl)

Website Pensioenfonds (www.deutschebankpensioenfonds.com)

Deelnemersportaal/Pensioenplanner voor actieve deelnemers via website PF